

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств Дніпропетровської області щодо їх ділових очікувань*

III квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Дніпропетровської області в III кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Дніпропетровської області у III кварталі 2023 року свідчать, що на тлі стабільного функціонування енергосистеми очікують збільшення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні. Водночас респонденти негативно оцінюють перспективи розвитку власних підприємств у наступні 12 місяців. Очікується нижча інфляція. Девальваційні очікування залишаються високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – 7.6% (у попередньому кварталі – 12.8%) (графік 1), у цілому по Україні – 9.8% (графік 1). Респонденти підприємств переробної промисловості очікують найбільшого зростання обсягів виробництва (баланс відповідей – 20.8%), найпесимістичніше налаштовані респонденти підприємств сільського господарства (баланс відповідей – «мінус» 33.3%);
- **повільніше зростання цін на споживчі товари та послуги:** частка респондентів, які очікують, що зростання споживчих цін не перевищить 15.0%, становить 57.0% (у попередньому кварталі – 48.7%), у цілому по Україні – 52.2%. **Головними чинниками інфляції** респонденти продовжують називати воєнні дії, витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **девальвацію національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 76.6% респондентів (у попередньому кварталі – 75.0%), у цілому по Україні – 72.4%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – «мінус» 2.5% (у попередньому кварталі – «мінус» 9.0%), у цілому по Україні – 6.0% (таблиця). Найоптимістичніші очікування в респондентів переробної промисловості, найпесимістичніші – транспорту та зв'язку (баланси відповідей – 12.5% і «мінус» 37.5% відповідно);
- **збільшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 9.0% (у попередньому опитуванні – 0.0%) (таблиця). Респонденти також очікують збільшення обсягів реалізації продукції на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 13.9% (у II кварталі 2023 року – «мінус» 8.6%). У цілому по Україні баланси відповідей – 16.8% та 10.6% відповідно;
- **зменшення інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар **нижчими темпами:** баланси відповідей – по «мінус» 2.7% (у попередньому кварталі – «мінус» 15.4% та «мінус» 16.7% відповідно) (таблиця), у цілому по Україні – «мінус» 2.2% та 8.8% відповідно;
- **скорочення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 9.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 7.6%) (графік 4), у цілому по Україні – «мінус» 7.0%. Найбільше скорочення чисельності працівників очікували респонденти підприємств транспорту та зв'язку, водночас респонденти сільськогосподарських підприємств очікують збільшення персоналу (баланси відповідей – «мінус» 25.0% та 16.7%);
- **зростання цін як на товари/послуги, що купуються, так і на продукцію власного виробництва вищими темпами:** баланси відповідей – 92.4% та 57.0% відповідно (у II кварталі 2023 року – 85.9% та 43.6% відповідно) (графік 6). Найвищі очікування щодо зростання цін на товари/послуги власного виробництва в респондентів торгівлі (баланс відповідей – 90.0%). За оцінками респондентів, на подорожчання товарів/послуг власного виробництва більше впливатимуть ціни на сировину, матеріали та енергоносії, а також курс гривні до іноземних валют (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 68.8% та 42.3% відповідно (у II кварталі 2023 року – 64.6% та 43.0% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти продовжують називати воєнні дії та їх наслідки, занадто високі ціни на сировину та матеріали, а також недостатній попит (графік 5).

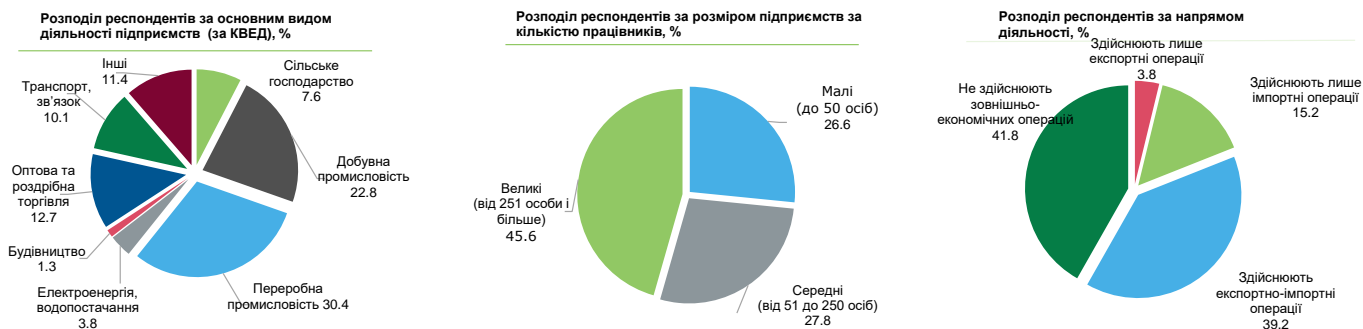
Очікування щодо зростання потреби підприємств області в позикових коштах найближчим часом посилилися (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити, надають перевагу кредитам у національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів стали жорсткішими (графік 9). Занадто високі ставки за кредитами, наявність інших джерел фінансування та надмірні вимоги до застави є основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів (графік 10).

97.5% респондентів зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 94.9%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

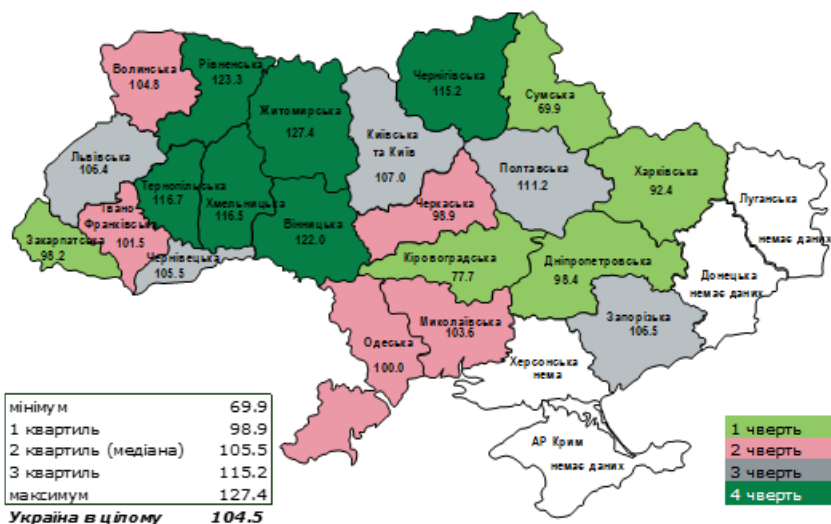
- **поточний фінансово-економічний стан підприємств поганий:** баланс відповідей – «мінус» 21.5% (у II кварталі 2023 року – «мінус» 22.8%), у цілому по Україні – «мінус» 5.8%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва збільшився й є вищий, ніж нормальний:** баланс відповідей – 4.4% (у II кварталі 2023 року – 0.0%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних потужностей:** баланс відповідей – 29.3% (у попередньому кварталі – 20.5%).

Паспорт вибірки^{1,2}

- період проведення – 31 липня – 27 серпня 2023 року;
- опитано всього 79 підприємств;
- репрезентативно за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство, добувна та переробна промисловість, торгівля, транспорт та зв'язок, інші.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Дніпропетровської області щодо їх ділової активності (за складовими)

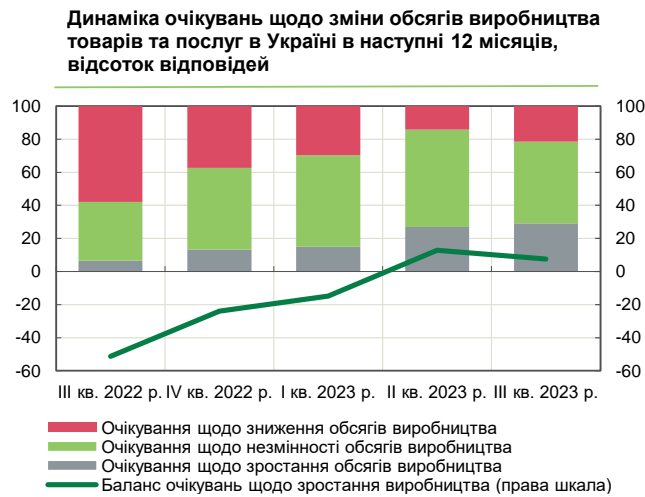
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	III кв. 2022 р.	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	-27.6	-20.8	-4.0	-9.0	-2.5
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	-24.3	-11.0	-1.3	0.0	9.0
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-40.8	-42.0	-23.3	-15.4	-2.7
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-41.7	-31.5	-13.9	-16.7	-2.7
кількості працівників	-41.9	-26.0	-21.1	-7.6	-9.0

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

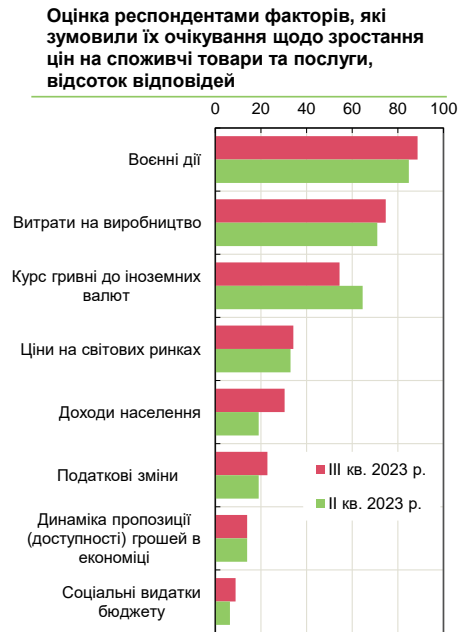
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

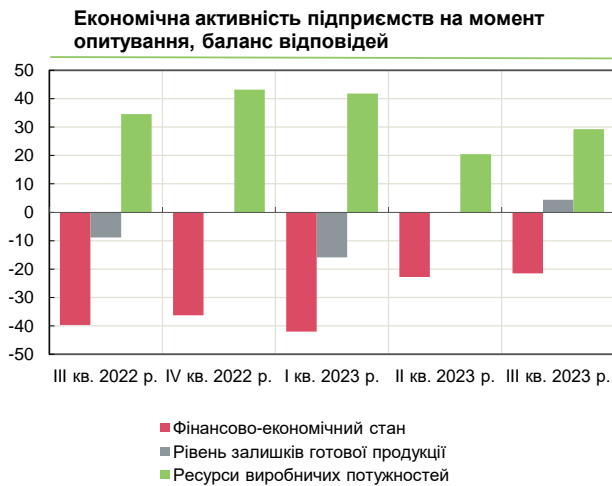
Графік 1

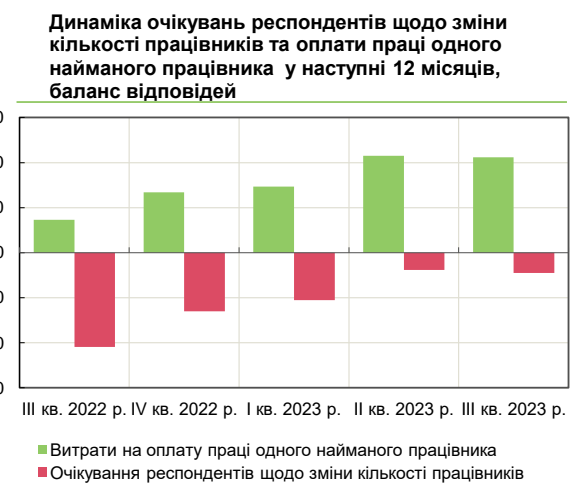
Графік 2

Графік 3

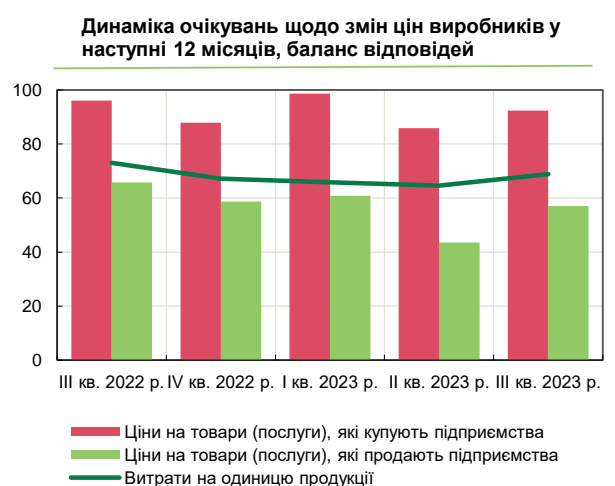
Графік 4

Графік 5

Графік 6

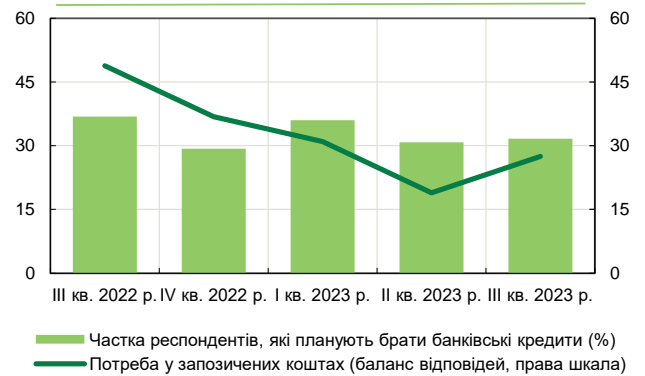
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

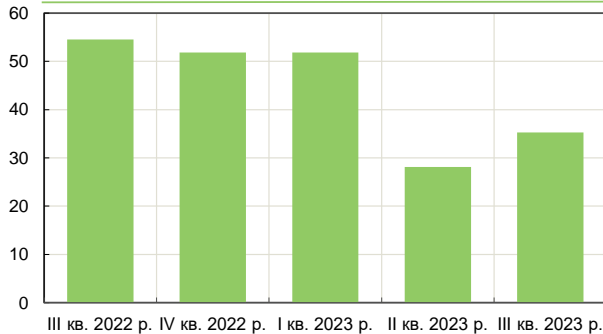
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

